

Писмени отговори на предварително поставени въпроси към участниците в събитието

Всички политически формации получиха въпроси по четирите основни теми на форума. Можете да се запознаете с техните отговори, както и да научите повече по време на форума. Регистрирайте се тук, за да имате възможност да зададете и своите въпроси към политическите формации:

https://us02web.zoom.us/webinar/register/WN_ZMOz4ICCS4ObV9fly19o2A?fbclid=IwAR3Kiv9Kk mw9fJ3seAcPye75lMprDAVzxF5VbqGAtff8QwNov0HEIyY_Cs

Следните политически партии и коалиции са поканени, изброени тук по азбучен ред:

КП „БСП за БЪЛГАРИЯ“ – потвърдили участие и изпратили писмени отговори на въпросите

КП „ГЕРБ – СДС“ – потвърдили участие, не са изпратили писмени отговори на въпросите

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“ – потвърдили участие и изпратили писмени отговори на въпросите

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“ – потвърдили участие и изпратили писмени отговори на въпросите

ПП „ДВИЖЕНИЕ ЗА ПРАВА И СВОБОДИ“ – отказали участие

ПП „ИМА ТАКЪВ НАРОД“ – отказали участие

Под всеки въпрос ще видите отговорите на всички политически формации. Отговорите са публикувани по реда на постъпване. **Можете да навигирате с бързи препратки към конкретна тема или въпрос чрез клик върху темата/въпроса в съдържанието.**

В рамките на събитието всяка партия/коалиция ще има възможност да представи в до 3 минути по всяка тема своите отговори и позиции по отправените въпроси.

Съдържание

Тема: Равен достъп до качествено образование. Приобщаващо образование. Образователна интеграция.	3
• Как ще подобрите подбора, подготовката, подкрепата и кариерното развитие на педагогическите специалисти, така че всяко дете в България да получава качествено образование, вкл. ученици от непривилегирован произход?	3
• Как ще гарантирате все по-малко отпадащи ученици?	4
• Как ще надградите мерките в подкрепа на интеграцията и подобряването на резултатите на децата и учениците от ромски или друг етнически произход и чийто майчин език не е български? Какви мерки предвиждате за ефективна десегрегация?	5
Тема: Подготвени, уважавани и достойни учители. Силни училищни лидери. Силни училищни общности.....	6
• Как ще подобрите инструментите за подготовка, атестиране, продължаваща квалификация на учителите и всички други специалисти в системата, оценка на качеството на обученията за учители, добавената им стойност към постиженията на учениците?	6
• Какви възможности за развитие на лидерските компетентности на директорите на детските градини и училищата предвиждате?	8
• Как ще насърчите и подобрите взаимодействието с и включването на родителите в процесите на училищното образование?	8
Тема: Компетентностен подход. Подготовка на учениците за професиите на бъдещето.	9
• Как ще надградите политиките и мерките за формиране на ключови компетентности, а не само на предметните знания на учениците?	9
• Как ще работите за промяна на изпитните формати на НВО и ДЗИ, така че да оценяват компетентностите на учениците?.....	10
• Чрез какви политики ще насърчите прилагането на образователни практики и подходи за развиване на ключовите компетентности на учениците , вкл. използване на проектно базирано обучение, междупредметни връзки, използване на дигитални инструменти, помагачи за изграждането на умения и други и свободата в преподаването на учителите, спрямо конкретните нужди на техните ученици?.....	11
Тема: Ранно детско развитие и грижа. Предучилищно образование.....	12
• Как ще подобрите качеството на услугите за ранна детска грижа? Каква реформа е необходима според Вас?	13
• Какви политики ще реализирате за подкрепа на родителите на деца до 7 години през образователните институции? В частност (но не само), каква е Вашата позиция спрямо мерки за намаляване разходите от страна на родители и ученици, като отпадане на таксите за детски градини?	13
• Как ще решите проблема с недостига на места в яслите и детските градини в големите градове и липсата на такива в малките населени места?.....	14

Тема: Равен достъп до качествено образование. Приобщаващо образование. Образователна интеграция.

- Как ще подобрите подбора, подготовката, подкрепата и кариерното развитие на педагогическите специалисти, така че **всяко дете в България да получава качествено образование, вкл. ученици от непривилегирован произход?**

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Въпросите по тази тема засягат единия от двата основни проблема пред българското образование, които ние от Демократична България регистрираме – а именно че то продължава да задълбочава социалните неравенства, вместо да ги преодолява. Като повечето предизвикателства в областта на образованието, този проблем е системен и изисква системно решение, което се измерва в множество, логически свързани действия. Следвайки структурата на въпросите, ще се постарая по-долу да очертая основните от тях.

На първо място, за да имаме добре подготвени специалисти държавата трябва да гарантира качеството на висшето образование и научните изследвания, както и тяхното използване в интерес на обществото. Това трябва да става без да се нарушават принципите на академичната автономия и свобода. Затова ще свържем в единен, логически свързан механизъм за управление на качеството инструментите, с които разполага държавата – правилата за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, атестирането на преподаватели, изследователи и администратори, акредитирането на институции и програми, управлението на проектното финансиране. Ще създадем по-добри условия за ефективен граждански контрол през настоятелствата, студентските съвети и рейтинговата система. Ще осигурим по-голямо държавно финансиране от 1% БВП според нов модел, в който съществена част от това финансиране ще се разпределя в съответствие с постигнатите резултати.

В този контекст, държавата също трябва да управлява разумно собствените си нужди от специалисти с ключов принос към бъдещето на човешкия капитал, вкл. педагогически специалисти. Ще приложим специална политика за привличане на млади хора към тези специалности и насочването им към програмите, които определяме като най-качествени. С оглед на религиозно-етническото разнообразие на българското общество и нуждата от приобщаване на различните етноси и общности, специален приоритет на тази политика ще бъде квалифицирането на представители на тези общности в тези ключови специалности. Също така държавата трябва да е по-взискателна към подготовката на тези специалисти. За да гарантираме по-добра подготовка на педагогическите кадри, ще продължим да развиваме държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“ към повече практическа подготовка, по-добро съответствие с нуждите на приобщаващото образование, по-добри способности за развиване на компетентности, като ще гарантираме действителното, не само формалното, покриване на тези изисквания. Едновременно с това ще осигурим максимално гъвкав достъп до учителска правоспособност, за да можем да подкрепим специалисти,

квалифицирани в други области, след внимателен подбор и сериозна педагогическа подготовка, да упражняват тази професия. Ще осигурим ресурс, но също ще гарантираме качеството на научноизследователската дейност, продължаващата квалификация и ученето през целия живот на педагогическите специалисти.

Добрата подготовка е само едната страна на поставения въпрос – другата е свързана с подбора, подкрепата и кариерното развитие на педагогическите специалисти. Ще се концентрирам по-детайлно върху този въпрос в отговора си по втората тема по-долу, тук само ще декларирам готовността ни да гарантираме подбора и работата на педагогическите специалисти в условия на автономия на преподаването, при ясни отговорности, пряко свързани с прозрачен механизъм за атестиране, основаващ се на добавена образователна стойност и приобщаваща работа с учениците, пряка връзка между атестирането и кариерното развитие, заплащане и социален пакет, основаващи се на резултати.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Необходим е детайлен анализ първо на нуждите на учителите. Всеки един от тях има различни нива на компетентности и това което е най- адекватно е на ниво училище да бъде възложена такава задача (анализ на нуждите) и в този контекст да се инвестира в качествени обучителни програми, произтичащи от нуждите.

- Как ще гарантирате **все по-малко отпадащи ученици**?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Категорични сме, че за да се постигнат устойчиви резултати, философията на обхващане и принуждаване, с която се характеризира сега действащият механизъм, трябва да се замени с нова философия – на привличане и приобщаване. Ще осигурим специален ресурс за приобщаваща грижа и образование, т.е. идентифициране и посрещане на индивидуалните нужди на всяко дете или ученик, както и за преодоляване на факторите, пречещи на физическия или функционален достъп до качествено образование и личностно развитие. Ще осигурим плътна координация между секторните политики и институции в областите образование и наука, култура, спорт, здравеопазване, социални услуги, обществен ред и сигурност, правосъдие, както и местната власт – в центъра на която ще бъдат децата, учениците, младежите. Ще проведем политики за интеграция на родителите и местната общност, както и за изграждане на култура на гражданско участие на децата и учениците. Ще работим за приобщаване на вече отпаднали ученици. Даваме си сметка, че този подход изисква много работа и ресурси, но това е единственият начин педагогическите специалисти, психолози, педагогически съветници, логопеди, социални работници и ресурсни учители, които винаги ще бъдат на първа линия в предоставянето на приобщаваща грижа и образование, да получат адекватна подкрепа в усилията си за оптимално развитие на потенциала на всяко дете или ученик.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Това до голяма степен е въпрос на училищна политика и може би адекватните квалификации, които са насочени към изграждане на позитивна атмосфера в

класната стая, ще доведат до решаването на този проблем. Друг важен елемент е идентифицирането на причините, поради които отпадат децата и да се противодейства. Единна формула едва ли би имало, просто защото причините са различни.

- Как ще надградите мерките в подкрепа на **интеграцията и подобряването на резултатите на децата и учениците от ромски или друг етнически произход и чийто майчин език не е български**? Какви мерки предвиждате за ефективна десегрегация?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Считаме, че основната роля на държавата в този случай е да гарантира равното прилагане на принципите на приобщаваща грижа и образование към всяко дете – без оглед на неговият етнически произход. В този смисъл там където протичат процеси на естествена сегрегация, ще компенсирате това като не допускаме намаляване на нивото на подкрепа за райони или институции, които стават обект на такава сегрегация. По-ниското ниво на владеене на езика на преподаване се явява фактор, пречещ на функционалния достъп до качествено образование, който наред с други индивидуални потребности ще бъде преодолян чрез приобщаващи мерки, например в случая чрез програми за обучение по български като немайчин език.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Тук важното е децата, чийто майчин език не е български, да получат необходимата подкрепа. Ето че пак стигаме до квалификацията, видимо в такива училища е необходима квалификация за работа с билингвални деца. Вторият важен момент е тези деца да не са изолирани, а да учат заедно с останалите и тук мястото на десегрегацията. Голяма част от училищата са общински и това, за което аз бих работил, е за насърчаване на местните власти да преосмислят план-приема, така че да се избегне сегрегацията. Там, където обаче е невъзможно, е необходимо да се повиши качеството на обучение чрез изграждане на добронамерена атмосфера, индивидуален подход и акцент върху силните страни на детето. Това обаче в клас с 20-26 ученици е трудно, така че аз бих работил за намаляването на броя на учениците в класовете и паралелките.

КП „БСП за БЪЛГАРИЯ“ (представили общ отговор на трите поставени въпроса по темата)

Ще работим за утвърждаване на учителската професия като **регулирана професия** – професия с висока обществена значимост, поставена под контрола и защитата на държавата. Това ще рече:

- високи критерии за подбор при кандидатстване за педагогически специалности;
- актуализирани учебни програми във висшите училища, съответстващи на съвременните изисквания за подготовка на учителите, включително за работа в среда и с деца, чиито майчин език не е български;

- задълбочената програма на обучение, която ще позволи на младите учители да работят в пълна свобода по отношение на методите на преподаване;
- високи критерии за изход на завършващите педагогически специалности;
- ежегодно увеличение на учителските заплати и поддържане на нивото им над средната работна заплата за страната;
- поддържане и развитие на квалификацията на учителите с не по-малко от 100 часа годишно за следдипломна квалификация, периодичен платен отпуск за квалификация, стимули за високата квалификация;
- стимулиране на добрите резултати, творчеството и работата при трудни условия.

Реално, а не само нормативно ангажиране на **всички отговорни институции** за максимално обхващане в образователните институции на всички, подлежащи на задължително образование. В момента това е грижа основно на училищата, независимо от законовите задължения на други институции.

Създаване на единен електронен регистър, обвързан със системата на ГРАО, проследяващ образователния статус на всяко дете и ученик.

Безплатни ясли и детски градини за всички деца, което да улесни обхвата им.

Изравняване на материалните условия във всички детски градини и училища. Създаване на среда за обучение, отговаряща на съвременните стандарти.

Тема: Подготвени, уважавани и достойни учители. Силни училищни лидери. Силни училищни общности.

- Как ще подобрите **инструментите за подготовка, атестиране, продължаваща квалификация на учителите и всички други специалисти в системата**, оценка на качеството на обученията за учители, добавената им стойност към постиженията на учениците?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

В отговора на първия въпрос от предходната тема очертах визията на Демократична България за подготовката на педагогическите специалисти, затова тук ще обърна повече внимание на условията им на работа и тяхното кариерно развитие. Ще предоставим автономия на преподаването като заменим задължителния характер на учебните планове и програми с индикативен. Ще определим ясно кой за какво носи отговорност в системата на предучилищното и училищно образование. Педагогическите специалисти, психолози, педагогически съветници, логопеди, социални работници и ресурсни учители имат свободата да определят методите на преподаване и работа, но носят отговорност за приобщаването на учениците и развиването на компетентности пред директора. Директорът атестира педагогическите специалисти според прозрачни критерии, основаващи се на добавена образователна стойност, всяка година. Директорът има свободата да

определя управленската си стратегия за институцията, но отговаря за приобщаването на учениците и за развиването на компетентности пред Настоятелството. Настоятелството обединява функциите на сега съществуващите Настоятелство и Обществен съвет, в него са включени също представители на ученическото самоуправление, представители на местната власт, на държавата и други заинтересоване страни. Настоятелството атестира директора според прозрачни критерии на всеки три години. Държавата упражнява контрол върху качеството на обучението по два начина – чрез училищния инспекторат и чрез система от национални инструменти за оценяване, включваща националното външно оценяване и държавните зрелостни изпити. Училищният инспекторат извършва текущ контрол върху дейността на институциите, вкл. процедурите за атестация и тяхното прилагане, и благополучието на учениците, а националните инструменти за оценяване контролират качеството на обучението по компетентностите.

Този механизъм за управление на качеството е пряко свързан с увеличение на държавното финансиране за ранна грижа, предучилищно и училищно образование до 4% БВП, според нов модел, разчитащ на три стълба: а) институционално финансиране, основаващо се на реални нужди, б) институционално финансиране, основаващо се на резултати и в) проектно финансиране. Институционалното финансиране, основаващо се на реални нужди покрива разходите за: капиталови инвестиции, поддръжка, оперативни разходи, материали, транспорт, храна, специални ресурси, ресурсен преподавателски и непреподавателски персонал – до обезпечаване на необходимото по държавен стандарт, както и за възнаграждение и осигуровки за останалия преподавателски и непреподавателски персонал до определен законов минимум – минимална работна заплата за учителите и за непедagogическия персонал. Това финансиране се заявява аргументирано, верифицира се, и се изразходва в условия на пълна прозрачност възможно най-близо до хората на местно ниво. Институционалното финансиране, основаващо се на резултати, задължително се разпределя като допълнително трудово възнаграждение на преподавателския и непреподавателския състав, според индивидуално постигнатите резултати, установени от атестирането. Проектното финансиране по национални програми се използва целево или за осигуряване на ресурси за инициативи отвъд необходимото по държавен стандарт.

Даваме си сметка, че промяната на образователната парадигма в България е колкото наложителна, толкова и трудна задача, чиято тежест трябва да понесат основно учителите и другите педагогически специалисти. Затова успоредно с описаните по-горе промени ще осигурим максимална подкрепа за облекчаване на бюрокрацията през интелигентна цифровизация и електронно управление, непрекъснатата професионална и административна подкрепа, възможности за повишаване на квалификацията, менторство за младите специалисти, психологическа подкрепа, допълнителни социални придобивки като безплатно общинско жилище, безплатен градски транспорт, застраховки, допълнително здравно осигуряване, ваучери за храна, безплатен достъп до култура и информация.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Първо трябва да стане факт Наредбата за качеството, а тя ще е факт, когато съберем експерти от системата от нейното ядро, които да помогнат за изработването ѝ.

- **Какви възможности за развитие на лидерските компетентности на директорите на детските градини и училищата предвиждате?**

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Ако подредим отговорностите в системата на предучилищно и училищно образование и ги координираме с новия механизъм за управление на качеството и новия модел на финансиране, както предлагаме по-горе, очакваме все повече и повече директори да изпитат реална нужда и естествена мотивация за развиване на лидерски компетентности. Това е област, в която най-адекватната подкрепа може да дойде от частния и гражданския сектор. В този смисъл ролята на държавата ще бъде да подкрепя инициативи и платформи за обмен на лидерски и управленски опит, както и да гарантира тяхното качество.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Мениджърските умения са ключов аспект за успешното училище. Лични качества на един директор като емоционална интелигентност, умение да ръководи образователната институция, способност да защитава интересите на институцията и служителите си. Това бих поставил аз като акцент.

- **Как ще насърчите и подобрите взаимодействието с и включването на родителите в процесите на училищното образование?**

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Аналогично – ако подредим отговорностите в системата на предучилищно и училищно образование и ги координираме с новия механизъм за управление на качеството и новия модел на финансиране, очакваме директорите, педагогическите и непедagogическите специалисти да осъзнаят, че детските градини и училищата всъщност са неразделна част от общността и принадлежат на нея, в това число и на родителите. Очакваме също, заедно с новата си по-силна роля в гражданския контрол върху управлението на институциите, родителите също да осъзнаят своята отговорност не само към собствените си деца, но и към изграждането на все по-конструктивни модели на взаимодействие между заинтересованите страни в общността около детската градина или училището. В случая държавата трябва да ограничи присъствието си в тази общност до гарантирането на качеството на обучението и осигуряване на ефективното управление на публичния финансов ресурс. Тя трябва да остави пространство за формирането на естествен и устойчив механизъм за граждански контрол и конструктивно участие на родителите и другите заинтересовани страни в ежедневната работа на детската градина или училището.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Родителите са важен фактор и една национална програма конкретна за изграждане на общност от родители и ученици би била добро начало за едно такова партньорство.

КП „БСП за БЪЛГАРИЯ“ (представили общ отговор на трите поставени въпроса по темата)

В момента: не съществува никакъв контрол на качеството на обучението на т.нар. обучителни организации. Раздават се сертификати „на килограм“. Игнорирани са висшите училища от този процес. Наливат се средства в „правилните обучители“. Притискат се директорите да организират обучението на учителите точно в тези правилни организации. Като резултат - пълно обезмисляне на квалификацията, включително и петстепенната скала на ПКС.

Изход: Атестиране, основано на оценка на знанията и уменията на децата и учениците на вход-изход.

Квалификацията на педагогическите кадри да се извършва само от образователни институции от системата на висшето образование, където е и базовото педагогическо образование.

Разработване и въвеждане на механизъм за оценка на качеството на продължаващата квалификация на педагогическите специалисти.

В момента: пълно делигитимиране на конкурсите за директори, изкривяване и явни фалшификации при провеждането им и назначаване на некомпетентни кадри, със съмнителен професионализъм, но политически удобни и лоялни към управляващите. Примерите са десетки, а може би и стотици. Това нанесе и нанася тежки щети на системата.

Изход: Нов механизъм за подбор и назначаване на директори, който елиминира максимално политическите назначения и оценява максимално професионалните и лидерски умения на кандидатите.

В момента: Има достатъчно механизми за насърчаване на родителската общност да участва в училищния живот. Просто не се използват!

Тема: Компетентностен подход. Подготовка на учениците за професиите на бъдещето.

- Как ще надградите политиките и мерките за формиране на **ключови компетентности, а не само на предметните знания** на учениците?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Въпросите по тази тема засягат втория от двата основни проблема пред българското образование, които ние от Демократична България регистрираме – а именно че то продължава да не подготвя българските ученици за нуждите на XXI век. Виждаме набирация скорост преход към все по-широко използване на информационни и комуникационни технологии във всички сфери на живота, автоматизация на производствените процеси и цифровизация на все повече дейности, с цел увеличаване производителността и ефективността им. Надеждите за ускорен икономически растеж, създаване на по-висока добавена стойност и осигуряване на по-добро качество на живот се насочват все повече към потенциала за иновации и пробиви във високотехнологични области, като изкуствен интелект, роботика, биотехнологии, нанотехнологии, квантова наука. Същевременно, освен

опазването на човешкия живот и здраве, човечеството се изправя и пред други сериозни предизвикателства, като защита на човешките права и свобода, гарантиране на справедливото и равномерно разпределение на ползите от технологичния преход, нуждата от зелено и устойчиво развитие на планетата. Искаме българските деца, ученици, студенти да се възползват пълноценно от възможностите, които им предоставя прогреса, и да не се превръщат в негови жертви. Затова категорично смятаме, че основната цел на образованието трябва да бъде развиването на компетентности (свързани системи от знания, умения, нагласи и ценности) – не само ключови, но също професионални и академични – и всички процеси в образованието трябва да водят натам.

За да може това да стане на практика, не само на хартия, на първо място ще създадем необходимата организация за адекватно определяне и регулярна актуализация на тези компетентности. Благодарение на Европейския съюз и други международни организации, които от десетилетия развиват знанието в полето на образователното целеполагане, имаме доста ясна представа кои са и какво съдържат ключовите компетентности, но наша задача, заедно със съответните заинтересовани страни – работодатели, представители на академичната общност, изследователи и др., да определим професионалните и академичните компетентности. Необходимо е също да се коригира едно структурно недоразумение в прилагането на компетентностния модел – макар че към тях на определени етапи се добавят професионални и академични компетентности, ключовите компетентности се развиват през целия живот. Затова те трябва да бъдат основна цел не само на предучилищното и училищното образование, но също на висшето образование и ученето през целия живот.

Ще прехвърлим отговорността на държавата от гарантирането на съдържание (предметни знания) към гарантирането на компетентностите. Ще заменим задължението за прилагане на определени учебни планове и програми с ясна отговорност за развиване на определени компетентности. Тази отговорност ще бъде основния приоритет на новия механизъм за управление на качеството, който предлагаме. Ролята на държавата в този механизъм ще бъде да гарантира развиването на компетентности чрез процедурите за инспектиране на институциите и чрез система от национални инструменти за оценяване, включваща националното външно оценяване и държавните зрелостни изпити.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Чрез промяна в учебните програми и повече занимания по интереси.

- Как ще работите за **промяна на изпитните формати** на НВО и ДЗИ, така че да оценяват компетентностите на учениците?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Националното външно оценяване и държавните зрелостни изпити са основен инструмент за гарантиране от страна на държавата на качеството на образованието и развиването на компетентности в училищното образование. Затова в техния дизайн и

регулярна актуализация ще вложим максимален експертен капацитет и ще осигурим участие на всички заинтересовани страни. Създаването на изпитни формати, които да измерват адекватно развиването на компетентности не е лека задача, но за щастие това е проблем в световен мащаб, по който вече са генерирани доста знания и добри практики, които ще можем да използваме. Ще гарантираме честното и почтено прилагане на националните инструменти за оценяване, защото съзнаваме, че то е не по-малко важно от самия дизайн на изпитните формати. Изключително важно е новото национално външно оценяване и държавни зрелостни изпити да нямат определящо значение за бъдещия живот на учениците – както е положението в момента, особено в случая на НВО в VII клас. Това определящо значение мотивира значителна извънучилищна подготовка, която обезсмисля функцията на оценяването като сумативно (обобщаващо) и съответно способността му да гарантира цели на училищното образование.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Изпитните формати трябва да бъдат общообразователни и изпитните формати трябва да бъдат насочени в посока да оценяват не само знания, но умения и интереси на учениците.

- Чрез какви политики ще насърчите прилагането на **образователни практики и подходи за развиване на ключовите компетентности на учениците**, вкл. използване на проектно базирано обучение, междупредметни връзки, използване на дигитални инструменти, помагачи за изграждането на умения и други и свободата в преподаването на учителите, спрямо конкретните нужди на техните ученици?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Успоредно с предоставянето на по-голяма свобода на учителите да избират методите на преподаване и на директорите да избират как да управляват институциите, както и завишаването на изискванията към резултатите от тяхната работа – ще привлечем експертен капацитет, който да осигури непрекъсната подкрепа за учителите и директорите. Ще предоставим индикативни учебни планове и програми, ще разпространяваме добри практики на преподаване и управление, ще осигуряваме платформи за взаимодействие между образователните институции, културните и научни институти, бизнеса, ще предприемем ударна цифровизация, изграждайки необходимата инфраструктура, но поставяйки основния акцент върху цифровите компетентности, ще осигуряваме възможности за непрекъснато повишаване на квалификацията и развитие. Не на последно място, ще провеждаме държавна политика в подкрепа на иновациите в предучилищното и училищното образование, която ще се съсредоточи, заедно с частния и неправителствения сектор, върху създаването на условия за иновации, внимателното им изследване, внедряване и мултиплицирането на успешните модели и практики.

Също така смятаме, че развиването на компетентности продължава извън класната стая и образователната институция. Затова ще провеждаме държавна политика за подкрепа на личностното развитие на децата посредством извънкласни и

извънучебни дейности, както и хоризонтални младежки политики. Тази част от държавната политика ще бъде насочена към създаването на оптимална физическа, човешка и културна среда за игра, спорт, неформално и информално обучение, доброволчество, участие в управлението и вземането на решения и др. Целите ѝ ще включват: здравословен начин на живот, психично здраве, борба със зависимостите, изграждане на ключови компетентности и умения на бъдещето, развиване на културна компетентност и умения за творческо мислене и изразяване, социално включване, кариерно консултиране и развитие, повишаване на политическата чувствителност, международния обмен, ангажираността с глобални и зелени каузи.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Тук вече опираме до належщата училищна автономия и възможността училищата да изготвят свои учебни програми. Та автономията за нас ще бъде основен приоритет.

КП „БСП за БЪЛГАРИЯ“ (представили общ отговор на трите поставени въпроса по темата)

Пълен преглед на учебните програми и учебното съдържание и съобразяването му с възрастовите и психологически особености на децата и учениците и възстановяване на междупредметните връзки; Прилагането на образователни практики и подходи за развиване на ключовите компетентности на учениците е и въпрос на подготовката и квалификацията на учителите, което означава и усвояването на нова методика на преподаването на учебните дисциплини Това е въпрос на промяна на учебните програми в педагогическите специалности и въпрос на продължаващата квалификация на учителите.

Прекратяване на подмяната на българската култура и история и засилване на възпитателната функция на училището и детската градина в дух на толерантност и традиционни общочовешки и национални ценности.

Промяната на изпитните формати на НВО и ДЗИ трябва да е паралелно с промяната, за която става дума по-горе. Тази промяна не може да е самоцелна. Няма как да се променят форматите, а да не се променя учебното съдържание, подготовката на учителите и методиката на преподаване.

Тема: Ранно детско развитие и грижа. Предучилищно образование.

- Как ще подобрите **качеството на услугите за ранна детска грижа**? Каква реформа е необходима според Вас?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Основният проблем тук, според нас, е философията на настоящата държавна политика в областта на ранната грижа – на нея се гледа като на услуга, която държавата предоставя на гражданите, според възможностите и нагласите си. Така се стига до това над 90% от децата на възраст 0-3 години да не получават достъп до ранна грижа. В следващия възрастов етап, 4-6 години, държавната политика е не-малко парадоксална – всички деца, вече от 4-годишна възраст, са задължени да получават предучилищно образование, макар че за над 15% от тях държавата не може да осигури достъп до институция, която да им го предостави, а за още по-висок процент – целодневна организация на учебния ден. Затова ще направим така, че държавата да започне да гарантира достъпа до ранна грижа и предучилищно образование за всяко дете след изтичане на периода на платено майчинство или бащинство по местоживеене.

За да може осигуряването на достъпа до ранна детска грижа, предучилищно и училищно образование за всички деца да не става за сметка на качеството, ще осигурим достатъчен добре квалифициран непедagogически и педагогически персонал. Ще увеличим достатъчно, за да постигнем съотношение между деца и персонал от 5:1 за децата на възраст от 1 до 3 години, и от 10:1 за децата на възраст от 4 до 6 години. Ще привлечем и задържим този човешки ресурс с по-добро заплащане, ясно обвързано с постигнатите резултати, непрекъснатата професионална подкрепа и възможности за повишаване на квалификацията, допълнителни стимули като безплатен общински транспорт и общинско жилище.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Ние имаме консолидирана концепция за интегриране на здравни, социални и образователни услуги и ресурси, допълнителни възможности за ранна детска грижа. Комплексен и интегриран подход по отношение на услугите за ранно детско развитие

- Какви политики ще реализирате за подкрепа на **родителите на деца до 7 години през образователните институции**? В частност (но не само), каква е Вашата позиция спрямо **мерки за намаляване разходите от страна на родители и ученици**, като отпадане на таксите за детски градини?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

Ще гарантираме не само децата в институциите и техните родители, но също и тези извън тях, да получат равен достъп по местоживеене до системата за приобщаваща грижа и образование, която вече описах по-горе. В този смисъл, ако се окаже, и това бъде верифицирано по съответната процедура, че таксата за детска градина, или някакъв друг разход от страна на родителите, се явява фактор, пречещ на

функционалния достъп до качествена ранна грижа и образование – той ще бъде преодолян с най-адекватната приобщаваща мярка.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Детските градини и финансовата страна трябва да са отговорност изцяло на държавата. Все пак това е нашето бъдеще и всички деца трябва да са с еднакво начало, което гарантираме ние възрастните. Предвиждаме програми за взаимодействие със семействата, развитие на политики за подпомагане на членовете на семействата за повишаване на компетентността им по отношение възпитаването на децата.

- Как ще решите **проблема с недостига на места в яслите и детските градини** в големите градове и липсата на такива в малките населени места?

КП „ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ – ОБЕДИНЕНИЕ“

В най-кратки срокове общините ще осигурят нормативно и финансово въвеждането на ваучерна система, чрез която да се компенсират децата, чиито семейства са заявили, но не са получили, достъп до ранна грижа и образование по местоживееене. Ваучерите ще се предоставят на месечна база, в размер равен на държавната издръжка за едно дете по съответния стандарт. Ваучерите ще могат да се използват единствено за осигуряване на ранна грижа и образование за съответното дете в частни институции и организации, подлежащи на акредитация и инспектиране по адекватни за тях процедури. Правителството ще подкрепи общините в нормативното и финансово осигуряване на въвеждането на ваучерната система като се погрижи планирането на държавната субсидия за възпитание и образование за едно дете да не се прави на база на приетите деца, а на база на регистрираните по местоживееене деца.

Също така правителството ще изготви и предложи за обществено обсъждане план за ускорено изграждане на капацитет за гарантиране на достъпа до ранна грижа и образование за всяко дете, основаващ се на актуални демографски и миграционни данни и прогнози. Освен за изграждане на висококачествена материална инфраструктура и стимулираща физическа среда, за което ще бъдат преразгледани съществуващите стандарти, този план ще гарантира създаването, привличането и задържането на висококвалифициран и мотивиран човешки капитал, както и съставянето на процедури за гарантиране на качеството под експертен и граждански контрол.

КП „ИЗПРАВИ СЕ! МУТРИ ВЪН!“

Освен с разширяването на вече съществуващите и изграждането на нови, е важно да си партнираме с бизнеса и може би да помислим за иновативни решения, напр. подпомагане на частните детски заведения и осигуряването на държавна субсидия. Предвиждаме безплатната детска градина, за да могат децата да имат равен старт.

КП „БСП за БЪЛГАРИЯ“ (представили общ отговор на трите поставени въпроса по темата)

Безплатни детски ясли и градини за всички деца.

Филиали на детски градини в малките населени места. Стимули за педагогическите специалисти, работещи далеч от областните и общински центрове.

Изграждане на нови детски ясли и градини в големите градове.
Извеждане на предучилищните групи от сградите на училищата.

Еднократна финансова помощ в размер на 250 лв. за всеки ученик от първи до четвърти клас, преди 15-ти септември.

Безплатни учебници за всички ученици от първи до дванадесети клас.

Безплатни лекарства за всички деца до 14-годишна възраст.

Заплащане на втората година от майчиството с 650 лв. месечно, вместо сегашните 380 лв.

Еднократна помощ при раждане на всяко второ и трето дете в размер на 6500 лева – за осигуряващи се родители.

Еднократна помощ при раждането на дете: за първо – 500 лева, за второ – 1000 лева, за трето – 1500 лева.

Устойчиво повишаване на средствата за образование и наука с минимален праг от 5% спрямо БВП.